

Α.Π. 3025

Αθήνα, 21 Ιανουαρίου 2019

**ΘΕΜΑ: ΝΑΟΣ ΑΓΡΟΤΕΡΑΣ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ
ΑΠΟΦΑΣΗ ΔΣ ΣΑΔΑΣ Τμ. Αττικής 16.1.2019**

Οι νέες Εισηγήσεις της Εφορείας Αρχαιοτήτων Πόλης Αθηνών για χώρο παρλιουσίων κλασικών αρχαιοτήτων.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Τμήματος Αττικής του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Διπλωματούχων Ανωτάτων Σχολών - Πανελλήνιας Ένωσης Αρχιτεκτόνων (ΣΑΔΑΣ ΠΕΑ) πληροφορήθηκε το περιεχόμενο των εισηγήσεων (21/5 και 19/6/2018) της Εφορείας Αρχαιοτήτων Πόλης Αθηνών (Ε.Α.Π.Α.) προς το ΚΑΣ, με θέμα:

Έγκριση ή μη απαλλοτρίωσης του ακινήτου, το οποίο βρίσκεται επί των οδών Αρδηττού, Θωμοπούλου, Κούτουλα και Κεφάλου στο Ο.Τ. 13/53 του Δήμου Αθηναίων, στην περιοχή Μέγας, έκτασης εμβαδού 1.390,70 μ².

Μετά την έκθεση μιας σειράς στοιχείων για τον συγκεκριμένο χώρο, η 1^η πιο πάνω εισήγηση της Ε.Α.Π.Α. έχει ως εξής:

«Παρ' ότι η αρμόδια Εφορεία διαχρονικά πρότεινε την **απαλλοτρίωση** του χώρου στο σύνολό του, για την **προστασία και ανάδειξή του**, λόγω της **ιστορικότητας** του τόπου και της **ιδιαίτερης σημασίας** του τόσο στη λατρεία, όσο και στη συμπλήρωση του τοπογραφικού χάρτη της ανατολικής όχθης του Ιλισού, εκτός των τειχών της πόλεως των Αθηνών, σήμερα, εν έτει 2018, και δεδομένης της αποσπασματικής διατήρησης του σημαντικότερου μνημείου του χώρου, του ναού του Διός Μειλιχίου (όρυγμα θεμελίωσης και οκτώ λιθόπλινθοι), της ιδιαίτερως υψηλής αντικειμενικής αξίας του ακινήτου (περί τα 2.200.000 ευρώ, **συνημ. αρ. 32**) και της γενικότερης συγκυρίας, στην οποία βρίσκεται η χώρα, η Εφορεία αντιμετωπίζοντας με πνεύμα ρεαλισμού ένα πρόβλημα χρονίζον επί μισό αιώνα περίπου, που έχει δημιουργηθεί κυρίως εξαιτίας του μεγάλου οικονομικού κόστους, **εισηγείται** την υπό όρους δόμηση του ακινήτου, με την παράλληλη διατήρηση και ανάδειξη των αρχαιολογικών καταλοίπων του χώρου. Τούτο θα γίνει δυνατόν κατόπιν εμπειριστατωμένης αρχιτεκτονικής μελέτης, η οποία θα πρέπει να εξετασθεί ξανά από το Κ.Α.Σ.».

Στην συνέχεια η Ε.Α.Π.Α. με την 2^η εισήγησή της «συμπληρωματικά και προς επίρρωση της [προηγούμενης] εισηγήσεως» θεωρεί ότι:

«δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 18, παράγραφος 6 του Αρχαιολογικού Νόμου, σχετικά με τον τρόπο διατήρησης και ανάδειξης των αρχαιοτήτων, διότι:

α) το σημαντικότερο μνημείο του χώρου, ο κλασικός ναός, όπου ετελείτο λατρεία του Διός Μειλιχίου, διατηρείται αποσπασματικά (όρυγμα θεμελίωσης και οκτώ λιθόπλινθοι).

β) ο φερόμενος ως ναός της Αγροτέρας Αρτέμιδος δεν διατηρείται· το μοναδικό σωζόμενο κατάλοιπο του ναού είναι τμήμα του αναλημματικού του τοίχου για τη συγκράτηση της επιχώσεως της κρηπίδας του, λόγω της μεγάλης κλίσης του εδάφους·

άλλα τμήματα, τα οποία είχαν αποκαλυφθεί από τον Α. Σκιά, καταστράφηκαν εξαιτίας της διάνοιξης της παλαιάς οδού Αρδηττού, της κατασκευής αγωγών κοινής ωφελείας οργανισμών (ΟΤΕ, ΔΕΗ, κ.α.), της κατασκευής οικιών στις αρχές του 20^{ου} αι., και της διάνοιξης της οδού Κούτουλα.

γ) οι οκτώ νέες ταφές ρωμαϊκών-υστερορωμαϊκών χρόνων ευρέθησαν διαταραγμένες και μερικώς κατεστραμμένες από τις νεώτερες κατοικίες του 19^{ου} και 20^{ου} αι.».

Εισηγήσεις νομικά και επιστημονικά απαράδεκτες.

Επί πενήντα πέντε χρόνια μετά την κήρυξη του χώρου ως αρχαιολογικού, το ΚΑΣ σταθερά και αδιαλείπτως υποστήριξε και προκάλεσε από κοινού με άλλους δημόσιους, επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς την θέσπιση διατάξεων και ενεργοποίηση σχεδιασμών με στόχο την απαλλοτρίωσή του χώρου, την ολοκλήρωση των ανασκαφών, την ανάδειξη και πολεοδομική του ενοποίηση με τον όμορο αρχαιολογικό χώρο των παριλισίων μνημείων (Εταιρεία Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων και Αναπλάσεις κλπ).

Με έκπληξη διαπιστώνουμε την σημερινή μεθόδευση από την Ε.Α.Π.Α. να περιοριστεί η έμφαση στα (ούτως ή άλλως σημαντικότερα) σωζόμενα μνημειακά ευρήματα, για να εγκαταλειφθεί η απαλλοτρίωσή του. Με αυτόν τον στόχο γίνεται (με την 2^η εισήγηση της ΕΑΠΑ) μια προφανώς άστοχη επίκληση του Αρχαιολογικού Νόμου, του οποίου η σχετική διατύπωση έχει ως εξής:

«Η εισήγηση της Υπηρεσίας για ολική ή μερική απαλλοτρίωση ή απευθείας εξαγορά ακινήτου περιλαμβάνει την αιτιολογημένη απόρριψη άλλων λύσεων προστασίας των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων, καθώς και τις βασικές κατευθύνσεις για τον τρόπο διατήρησης και ανάδειξής τους μέσα στο προς απαλλοτρίωση ακίνητο».

Η επίκληση στον Αρχαιολογικό Νόμο γίνεται με απαξιωτικές αναφορές στα μνημειακά κατάλοιπα ενώ παραλείπεται η νομίμως υποχρεωτική εκτίμηση της μοναδικής σημασίας του χώρου ως αρχαιολογικού και ως ιστορικού τόπου (και για αυτόν τον λόγο απαλλοτριωτέου). Αυτή η παράλειψη καθιστά νομικά αβάσιμη την εισήγηση να εγκαταλειφθεί η απαλλοτρίωσή του ως μη πληρούσα τις νόμιμες προϋποθέσεις.

Ακόμα χειρότερα, η 1^η εισήγηση της ΕΑΠΑ, επικαλείται πνεύμα ρεαλισμού για να εισηγηθεί την ανοικοδόμηση του χώρου, με το επιχείρημα ότι έχουν μεσολαβήσει 55 χρόνια από την κήρυξη του χώρου, χωρίς την απαλλοτρίωσή του. Η ευθύνη όμως της εξασφάλισης των απαιτούμενων πόρων για την απαλλοτρίωση, δεν είναι υπόθεση της ΕΑΠΑ, ούτε του ΚΑΣ, ούτε του ΥΠΠΟ μόνον, βαραίνει συνολικά την ελληνική πολιτεία. Ως προς τα θέματα αρμοδιότητας της ΕΑΠΑ και του ΚΑΣ, το μόνο «ρεαλιστικό» γεγονός που έχει μεσολαβήσει από τις προηγούμενες αποφάσεις υπέρ της απαλλοτρίωσης είναι η ανακάλυψη στον συγκεκριμένο χώρο, ενός ακόμα ναού!...

Για τον συγκεκριμένο χώρο, ο ΣΑΔΑΣ ΠΕΑ έχει παρέμβει από το 2009 με δημόσια επιστολή του που επισυνάπτουμε στο παρόν, προς τον Υπουργό Πολιτισμού και Τουρισμού. Την επιστολή αυτή κοινοποίησε τότε στους αρμόδιους δημόσιους φορείς και σε στελέχη τους, καθώς και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Ο ΣΑΔΑΣ Τμ. Αττικής

Επανέρχεται σήμερα στις θέσεις της επιστολής 2009 του ΣΑΔΑΣ ΠΕΑ και θεωρεί ότι οι εισηγήσεις της ΕΑΠΑ προς το ΚΑΣ ξαναφέρνουν στην επικαιρότητα εκείνους τους προβληματισμούς και προσθέτουν μια νέα πρωτοφανή απειλή.

Ζητούμε την απαλλοτρίωση του χώρου στο σύνολό του και την απαγόρευση της οικοδόμησής του, έστω και υπό όρους. Ο χώρος, μετά την ολοκλήρωση των ανασκαφικών εργασιών, θα πρέπει, με πολεοδομική ανάπλαση για την ανάδειξη της ενότητάς του με τον γειτνιάζοντα χώρο του Ολυμπείου, να αποδοθεί στο κοινό ως ανοιχτός αρχαιολογικός χώρος και ως χώρος περιπάτου.

Για την επίτευξη των προηγούμενων θα αναπτύξουμε είτε θα στηρίξουμε όλες τις πρόσφορες δράσεις και ενέργειες ενώπιον των αρμόδιων οργάνων της πολιτείας και θα επιδιώξουμε συντονισμό με επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς, όπως τους: Σύλλογο Ελλήνων Αρχαιολόγων, ICOMOS, MONUMENTA, Σύμπραξη Για Τα Ιστορικά Μνημεία, Πολιτιστικός, Αθλητικός Σύλλογος ΑΡΔΗΤΤΟΣ, Πρωτοβουλία Κατοίκων Μετς, Εξωραϊστικός, Σύλλογος Ο ΠΑΡΙΛΙΣΣΙΟΣ κλπ.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΖΟΥΛΙΑ ΤΣΑΛΙΚΗ

Η ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΟΥΦΑΝΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ